

RÅDETS DIREKTIV 97/81/EG

av den 15 december 1997

om ramavtalet om deltidarbete undertecknat av UNICE, CEEP och EFS

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av det avtal om socialpolitik som är fogat till protokoll nr 14 om socialpolitik, som utgör en bilaga till Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 4.2 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag, och

med beaktande av följande:

- (1) På grundval av protokoll nr 14 om socialpolitik har medlemsstaterna med undantag av Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland (nedan kallade medlemsstaterna), vilka önskar fortsätta på den väg som dragits upp genom 1989 års sociala stadga, ingått ett avtal om socialpolitik.
- (2) Arbetsmarknadens parter får i enlighet med artikel 4.2 i avtalet om socialpolitik gemensamt begära att avtalen på gemenskapsnivå skall genomföras enligt beslut av rådet på förslag av kommissionen.
- (3) I punkt 7 i gemenskapernas stadga om arbetstagarnas grundläggande sociala rättigheter föreskrivs det bland annat att "genomförandet av den inre marknaden skall leda till en förbättring av levnads- och arbetsvillkoren för arbetstagare inom gemenskapen. Detta skall ske genom tillnärmning av dessa villkor samtidigt som de förbättras; i synnerhet vad gäller andra arbetsformer än tillsvidareanställning, så som visstidsanställning, deltidarbete, tillfällig anställning och säsongarbete."
- (4) Rådet har inte fattat något beslut om förslaget till direktiv om vissa anställningsförhållanden med avseende på snedvridning av konkurrensen ⁽¹⁾, i dess ändrade version ⁽²⁾, och inte heller om direktivet om vissa anställningsförhållanden med avseende på arbetsvillkoren ⁽³⁾.
- (5) I slutsatserna från Europeiska rådet i Essen betonas nödvändigheten av att vidta åtgärder för att främja sysselsättning och lika möjligheter för kvinnor och män, och där uppmanas också till vidtagande av åtgärder för att öka tillväxtens sysselsättningsintensi-

tet, i synnerhet genom en smidigare organisation av arbetet, vilket svarar mot både arbetstagarernas önskemål och konkurrensens krav.

- (6) I enlighet med artikel 3.2 i avtalet om socialpolitik har kommissionen samrått med arbetsmarknadens parter om den möjliga inriktningen av en gemenskapsåtgärd som rör flexibel arbetstid och arbetstagarernas säkerhet.
- (7) Kommissionen, som efter detta samråd ansåg en gemenskapsåtgärd önskvärd, har på nytt på gemenskapsnivå samrått med arbetsmarknadens parter om innehållet i det planerade förslaget i enlighet med artikel 3.3 i det nämnda avtalet.
- (8) De allmänna branschövergripande organisationerna (Samarbetsorganisationen för europeiska arbetsgivarföreningar och industriförbund (UNICE), Europeiskt centrum för offentliga affärsverk och företag (CEEP) och Europeiska fackliga samorganisationen (EFS)) har i gemensamt brev av den 19 juni 1996 informerat kommissionen om att de önskar inleda det förfarande som föreskrivs i artikel 4 i avtalet om socialpolitik. De har också i ett gemensamt brev till kommissionen av den 12 mars 1997 begärt en ytterligare frist om tre månader, vilket kommissionen har beviljat.
- (9) De nämnda branschorganisationerna ingick den 6 juni 1997 ett ramavtal om deltidarbete och de har till kommissionen översänt en gemensam begäran om att genomföra detta ramavtal i enlighet med artikel 4.2 i det nämnda avtalet.
- (10) Rådet uppmanar i sin resolution av den 6 december 1994 om vissa perspektiv på en socialpolitik för den Europeiska unionen: Bidrag till ekonomisk och social konvergens i unionen ⁽⁴⁾ arbetsmarknadens parter att utnyttja möjligheten att ingå överenskommelser, eftersom de i allmänhet befinner sig närmare den sociala verkligheten och de sociala problemen.
- (11) De undertecknande parterna har önskat ingå ett ramavtal om deltidarbete som samtidigt uttrycker de allmänna principerna och minimikraven för deltidarbete. De har givit uttryck för sin vilja att utarbeta

⁽¹⁾ EGT C 224, 8.9.1990, s. 6.

⁽²⁾ EGT C 305, 5.12.1990, s. 8.

⁽³⁾ EGT C 224, 8.9.1990, s. 4.

⁽⁴⁾ EGT C 368, 23.12.1994, s. 6.

en allmän ram för att undanröja all diskriminering av deltidssamarbetande och att bidra till utvecklingen av arbetstillfällen på deltid på ett sätt som är godtagbart för både arbetsgivarna och de anställda.

(12) Arbetsmarknadens parter ville särskilt uppmärksamma deltidssamarbetet, samtidigt som de angav att de hade för avsikt att överväga nödvändigheten av liknande avtal för andra arbetsformer.

(13) Europeiska unionens stats- och regeringschefer gav i slutsatserna från Europeiska rådet i Amsterdam uttryck för sin stora tillfredsställelse över att detta avtal om deltidssamarbete ingåtts mellan arbetsmarknadens parter.

(14) Det riktiga sättet att genomföra ramavtalet är att anta ett rådsdirektiv i enlighet med artikel 189 i fördraget. Direktivet är sedan bindande för medlemsstaterna med avseende på det resultat som skall uppnås men skall överlåta åt de nationella myndigheterna att bestämma form och tillvägagångssätt för genomförandet.

(15) Målen för detta direktiv kan, i överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen, vilka principer framgår av artikel 3b i fördraget, inte i tillräcklig utsträckning uppnås av medlemsstaterna utan kan bättre uppnås på gemenskapsnivå. Detta direktiv går inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

(16) Eftersom ramavtalet inte innehåller några precisa begreppsdefinitioner överlämnar detta direktiv till medlemsstaterna att definiera dessa begrepp i enlighet med nationell lagstiftning och/eller nationell praxis, på samma sätt som för de andra direktiv på det sociala området som använder liknande begrepp, allt under förutsättning att de nämnda definitionerna inte strider mot innehållet i ramavtalet.

(17) Kommissionen har utarbetat direktivförslag i enlighet med sitt meddelande av den 14 december 1993 om genomförandet av protokoll nr 14 om socialpolitik och sitt meddelande av den 18 september 1996 om utvecklingen av den sociala dialogen på gemenskapsnivå samt med beaktande av de undertecknande parternas representativitet och lagligheten hos klausulerna i ramavtalet.

(18) Kommissionen har utarbetat sitt direktivförslag med iakttagande av artikel 2.2 i avtalet om socialpolitik, enligt vilken lagstiftningen inom det sociala området "skall undvika sådana finansiella, administrativa eller

andra rättsliga förpliktelser som kan motverka etableringen och utvecklingen av små och medelstora företag".

(19) Kommissionen har i enlighet med sitt meddelande av den 14 december 1993 om genomförandet av protokoll nr 14 om socialpolitik informerat Europaparlamentet genom att till parlamentet överlämna texten till det direktivförslag som innehåller ramavtalet.

(20) Kommissionen har även informerat Ekonomiska och sociala kommittén.

(21) I klausul 6.1 i ramavtalet förordnas att medlemsstaterna och/eller arbetsmarknadens parter får behålla eller införa förmånligare bestämmelser.

(22) I klausul 6.2 i ramavtalet förordnas att genomförandet av direktivet inte kan användas för att motivera en försämring av nuvarande situation i varje medlemsstat.

(23) I gemenskapernas stadga om arbetstagarnas grundläggande sociala rättigheter erkänns betydelsen av att bekämpa alla former av diskriminering, särskilt de som är grundade på kön, hudfärg, ras, åsikter eller tro.

(24) Enligt artikel F.2 i Fördraget om Europeiska unionen skall unionen respektera de grundläggande rättigheterna, såsom de garanteras i Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och såsom de följer av medlemsstaternas gemensamma konstitutionella traditioner, i egenskap av allmänna principer i gemenskapsrätten.

(25) Medlemsstaterna kan på gemensam begäran av arbetsmarknadens parter överlåta åt dessa att genomföra detta direktiv, förutsatt att medlemsstaten vidtar alla nödvändiga åtgärder för att när som helst kunna garantera de resultat som åläggs genom detta direktiv.

(26) Ramavtalets genomförande bidrar till att uppnå de mål som anges i artikel 1 i avtalet om socialpolitik.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Detta direktiv syftar till att genomföra det ramavtal om deltidssamarbete som ingicks den 6 juni 1997 mellan de allmänna branschövergripande organisationerna (UNICE, CEEP, EFS) och som återfinns i bilagan.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 20 januari 2000 eller skall senast vid den tidpunkten försäkra sig om att arbetsmarknadens parter genom avtal vidtar alla nödvändiga åtgärder, eftersom medlemsstaterna är skyldiga att vidta alla nödvändiga åtgärder för att när som helst kunna garantera de resultat som åläggs genom detta direktiv. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

Om det är nödvändigt för att ta hänsyn till särskilda svårigheter eller på grund av att genomförande skall ske genom kollektivavtal, får medlemsstaterna förfoga över ytterligare högst ett år.

De skall genast underrätta kommissionen om dessa omständigheter.

När medlemsstaterna antar de bestämmelser som anges i första stycket, skall dessa innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningarna skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de har antagit eller kommer att anta inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 3

Detta direktiv träder i kraft på dagen för dess offentliggörande i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 4

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 15 december 1997.

På rådets vägnar

J.-C. JUNCKER

Ordförande

*BILAGA*SAMARBETSORGANISATIONEN FÖR EUROPEISKA ARBETSGIVARFÖRENINGAR OCH
INDUSTRIFÖRBUND

EUROPEISKA FACKLIGA SAMORGANISATIONEN

EUROPEISKT CENTRUM FÖR OFFENTLIGA AFFÄRSVERK OCH FÖRETAG

RAMAVTAL OM DELTIDSARBETE**Inledning**

Detta ramavtal är ett bidrag till en allmän europeisk strategi för sysselsättning. Deltidsarbete har haft ett betydelsefullt inflytande på sysselsättningen de senaste åren. Av denna anledning har parterna i detta särskilt uppmärksammat denna arbetsform. Parterna har för avsikt att undersöka behovet av liknande avtal om andra former av flexibelt arbete.

Detta avtal, som noterar de olikartade situationerna i medlemsstaterna och att deltidarbete är kännetecknande för sysselsättningen inom vissa sektorer och verksamhetsområden, uttrycker de allmänna principerna och minimikraven för deltidarbete. Avtalet är ett uttryck för den vilja som arbetsmarknadens parter har att skapa en allmän ram för att undanröja diskriminering av deltidarbete och för att stödja utvecklingen av arbetstillfällen på deltid, under förutsättningar som är godtagbara både för arbetsgivarna och arbetstagarna.

Detta avtal avser arbetsvillkoren för deltidarbete, och utgår ifrån att de lagstadgade sociala trygghetssystemen faller inom medlemsstaternas beslutanderätt. När det gäller principen om icke-diskriminering har parterna i detta avtal noterat förklaringen om sysselsättningen vid Europeiska rådet i Dublin i december 1996, där rådet bland annat betonade behovet av att göra de sociala trygghetssystemen förmånligare för sysselsättningen genom att utveckla "sociala trygghetssystem som är möjliga att anpassa till nya mönster i arbetslivet och som kan ge ett lämpligt skydd för dem som är sysselsatta i sådana arbetsformer". Parterna i detta avtal anser att denna förklaring bör förverkligas.

EFS, UNICE och CEEP ber kommissionen att lägga fram detta ramavtal för rådet, så att rådet kan besluta att göra dessa föreskrifter bindande för de medlemsstater som är parter i avtalet om socialpolitik, som utgör en bilaga till protokoll nr 14 om socialpolitik, vilket i sin tur utgör en bilaga till Fördraget om upprättandet av Europeiska unionen.

Parterna i detta avtal ber kommissionen att i sitt förslag om att genomföra detta avtal uppmanna medlemsstaterna att anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa rådets beslut senast inom två år efter beslutet eller också se till (*) att arbetsmarknadens parter genom avtal vidtar nödvändiga åtgärder före denna periods utgång. Medlemsstaterna kan, om det är nödvändigt för att kunna beakta särskilda svårigheter eller för ett genomförande med hjälp av kollektivavtal, få upp till ett ytterligare år för att rätta sig efter dessa bestämmelser.

Utan att det påverkar de nationella domstolarnas och domstolens roll ber parterna i detta avtal kommissionen att i första hand be dem att yttra sig i alla frågor som rör tolkningen av detta avtal på europeisk nivå.

Allmänna överväganden

1. Med beaktande av avtalet om socialpolitik, som utgör en bilaga till protokoll nr 14 om socialpolitik, som i sin tur utgör en bilaga till Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, och särskilt artiklarna 3.4 och 4.2 i detta, och

med beaktande av följande:

2. Enligt artikel 4.2 i avtalet om socialpolitik kan avtal som ingås på gemenskapsnivå på gemensam begäran av de undertecknande parterna genomföras genom ett beslut av rådet på förslag av kommissionen.
3. Kommissionen tillkännagav i sitt andra dokument rörande samrådet om flexibel arbetstid och säkerhet för arbetstagare att den har för avsikt att föreslå en rättsligt bindande gemenskapsåtgärd.

(*) I enlighet med artikel 2.4 i avtalet om socialpolitik i Fördraget om Europeiska gemenskapen.

4. I slutsatserna från Europeiska rådets möte i Essen betonas nödvändigheten av att vidta åtgärder för att främja sysselsättning och lika möjligheter för kvinnor och män, och där uppmanas också till vidtagande av åtgärder för att öka tillväxtens sysselsättningsintensitet, i synnerhet genom en smidigare organisation av arbetet, vilket svarar mot både arbetstagarnas önskemål och konkurrensens krav".
5. Parterna i detta avtal fäster stort avseende vid åtgärder som gör det lättare för kvinnor och män att få arbeta på deltid för att förbereda sig för pensioneringen, för att lättare kunna förena arbete och familjeliv och för att genomgå yrkesutbildning för att öka sina kunskaper och karriärmöjligheter, till ömsesidig nytta för arbetsgivare och arbetstagare och på ett sätt som gynnar utvecklingen av företagen.
6. Detta avtal överlämnar åt medlemsstaterna och arbetsmarknadens parter att bestämma det sätt på vilket dessa allmänna principer, minimikrav och bestämmelser skall tillämpas för att situationen i varje medlemsstat skall kunna tas i beaktande.
7. Detta avtal beaktar behovet av att förbättra förutsättningarna för socialpolitiken, öka gemenskapens ekonomiska konkurrenskraft och undvika att införa administrativa, finansiella och rättsliga förpliktelser som kan motverka etablering och utveckling av små och medelstora företag.
8. Arbetsmarknadens parter är de som bäst kan hitta lösningar som motsvarar både arbetsgivarnas och arbetstagarnas behov och de skall därför tilldelas en särskild roll vid genomförande och tillämpning av detta avtal.

DE UNDERTECKNANDE PARTERNA HAR AVTALAT FÖLJANDE:

Klausul 1: Syfte

Syftet med detta ramavtal är

- a) att säkerställa att all diskriminering av deltidsarbetande upphör och att förbättra kvaliteten på deltidsarbetet, och
- b) att underlätta utvecklingen av deltidsarbete på frivillig grund och att bidra till en flexibel organisering av arbetstiden på ett sätt som tar hänsyn till både arbetsgivarnas och arbetstagarnas behov.

Klausul 2: Räckvidd

1. Detta avtal gäller deltidsarbetande som har ett anställningsavtal eller ett anställningsförhållande som regleras av lag, kollektivavtal eller praxis i varje medlemsstat.
2. Efter att ha samrått med arbetsmarknadens parter i enlighet med nationell lagstiftning, nationella kollektivavtal eller nationell praxis och/eller med arbetsmarknadens parter på lämplig nivå i enlighet med de nationella förhållandena på arbetsmarknaden, kan medlemsstaterna på objektiva grunder helt eller delvis undanta deltidsarbetande med tillfällig anställning från bestämmelserna i detta avtal. Dessa undantag skall ses över med jämna mellanrum för att konstatera om de objektiva grunderna fortfarande föreligger.

Klausul 3: Definitioner

I detta avtal används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

1. *deltidsarbetande*: en anställd vars normala arbetstid, beräknad på veckobasis eller som ett genomsnitt över en period på upp till ett år, understiger den normala arbetstiden för en jämförbar heltidsarbetande.
2. *jämförbar heltidsarbetande*: en anställd som arbetar heltid inom samma företag, med samma typ av anställningsavtal eller anställningsförhållande och med samma eller liknande typ av arbetsuppgifter eller sysselsättning, med beaktande av andra faktorer, bland annat anställningstid, kvalifikationer och kunskaper.

När det inte finns någon jämförbar heltidsarbetande inom samma företag skall jämförelsen göras med hjälp av tillämpligt kollektivavtal eller, om det inte finns något sådant, i enlighet med nationell lag, nationella kollektivavtal eller nationell praxis.

Klausul 4: Principen om icke-diskriminering

1. När det gäller anställningsvillkoren får deltidsarbetande inte behandlas mindre förmånligt än jämförbara heltidsarbetande enbart på den grunden att de arbetar deltid, om det inte finns objektiva skäl för den annorlunda behandlingen.
2. När det är lämpligt skall principen om tidsproportionalitet tillämpas.

3. Sätten för tillämpning av denna klausul skall beslutas av medlemsstaterna och/eller arbetsmarknadens parter, med beaktande av europeisk rätt samt nationell lag, nationella kollektivavtal och nationell praxis.
4. När det finns objektiva skäl för det kan medlemsstaterna, efter samråd med arbetsmarknadens parter i enlighet med nationell lag, nationella kollektivavtal och/eller nationell praxis och/eller arbetsmarknadens parter, om det är lämpligt, låta rätten till särskilda arbetsvillkor vara beroende av anställningstid, arbetstid eller lönevillkor. Kriterierna för att ge deltidsarbetande rätt till särskilda arbetsvillkor skall ses över med jämna mellanrum, med beaktande av den princip om icke-diskriminering som avses i klausul 4.1.

Klausul 5: Möjlighet att arbeta deltid

1. Vad avser klausul 1 i detta avtal och principen om icke-diskriminering av deltidsarbetande i förhållande till heltidsarbetande
 - a) bör medlemsstaterna, efter samråd med arbetsmarknadens parter i enlighet med nationell lag eller praxis, undersöka om det finns några rättsliga eller administrativa hinder som kan begränsa möjligheterna att arbeta deltid, och, om det är lämpligt, undanröja dem,
 - b) bör arbetsmarknadens parter, så långt deras befogenhet sträcker sig och genom de förfaranden som föreskrivs i kollektivavtalen, identifiera och undersöka de hinder som kan begränsa möjligheterna att arbeta deltid, och, om det är lämpligt, undanröja dem.
2. Om en arbetstagare vägrar att övergå från heltidsarbete till deltidsarbete eller omvänt skall detta inte i sig vara giltig grund för uppsägning; detta skall dock inte påverka möjligheten att, i enlighet med nationell lag, nationella kollektivavtal och nationell praxis, säga upp arbetstagaren av andra orsaker, som är hänförliga till det aktuella företags drift.
3. Arbetsgivaren skall så vitt möjligt ta hänsyn till följande:
 - a) En arbetstagares begäran att få övergå från ett heltidsarbete till ett deltidsarbete när ett sådant blir tillgängligt inom företaget.
 - b) En arbetstagares begäran att få övergå från ett deltidsarbete till ett heltidsarbete eller att öka sin arbetstid om denna möjlighet uppkommer.
 - c) Upplysningar om tillgängliga deltids- och heltidsarbeten inom företaget skall lämnas i god tid för att underlätta övergången från heltidsarbete till deltidsarbete eller omvänt.
 - d) Åtgärder som kan underlätta övergång till deltidsarbete på alla nivåer inom företaget, även när det gäller kvalificerat arbete och ledande befattningar, och, när det är lämpligt, åtgärder som syftar till att underlätta för deltidsarbetande att genomgå yrkesutbildning för att öka sina karriärmöjligheter och sin yrkesmässiga rörlighet.
 - e) De organisationer som representerar arbetstagarna skall på lämpligt sätt hållas informerade om deltidsarbete inom företaget.

Klausul 6: Genomförandebestämmelser

1. Medlemsstaterna och/eller arbetsmarknadens parter kan behålla eller införa bestämmelser som är förmånligare än de som föreskrivs i detta avtal.
2. Genomförandet av bestämmelserna i detta avtal skall inte utgöra skäl att sänka den allmänna skyddsnivån för arbetstagare inom det område som berörs av detta avtal och skall inte påverka medlemsstaternas och/eller arbetsmarknadens parter rätt att, under beaktande av hur situationen utvecklas, vid ändrade omständigheter utarbeta andra bestämmelser i lagar eller andra författningar eller i avtal, och inte heller tillämpningen av klausul 5.1, så länge den princip om icke-diskriminering som avses i klausul 4.1 följs.
3. Detta avtal inskränker inte arbetsmarknadens parter rätt att på lämplig nivå, även på europeisk nivå, ingå avtal som anpassar och/eller kompletterar bestämmelserna i detta avtal på ett sätt som beaktar de särskilda behoven hos de berörda parterna på arbetsmarknaden.
4. Detta avtal skall inte påverka tillämpningen av mer specifika gemenskapsbestämmelser, och särskilt inte gemenskapsbestämmelser som rör lika behandling eller lika möjligheter för kvinnor och män.
5. Tvister och klagomål till följd av tillämpningen av detta avtal skall förebyggas och behandlas i enlighet med nationell lag, nationella kollektivavtal och nationell praxis.
6. De undertecknande parterna skall se över detta avtal fem år efter tidpunkten för rådets beslut, om någon av de avtalsslutande parterna begär det.